సహప్రయాణం

ఆకెళ్ళ

ఫిబ్రవరి '83 విజయ మాసపత్రిక

ఆకాశంలో నల్లటి మబ్బులు గుంపులు గుంపులుగా ఉన్నాయి. వర్షం పూర్తిగా తగ్గలేదు. ఆకాశాన్ని కత్తితో చీలుస్తున్నట్టు ఉండుండి ఓ మెరుపు మెరుస్తోంది. అరుగు చివర కొచ్చి నిలబడ్డాడు యాజి. కను చూపు మేరలో కావల్సిన వ్యక్తి కనపడకపోవడంతో నిరాశగా వెనక్కి తిరిగేడు.

ఊరి చివరనున్న ఆ రంగుల మేడ వయసుడిగిన ముత్తయిదువుల్లా ఉంది. రంగులు వెలిసిపోయాయి. ప్రహరీ కూలి పోయింది. ఆ మేడలో పాతికేళ్ళుగా ఉంటున్న యాజికి, అదే ఇంద్ర భవనం. తక్కువ అద్దెకు అంతకన్న పేలస్‌లు దొరకవుగా?

ఆందోళనగా అరుగు మీద తిరుగుతున్న యాజికి సావిట్లోంచి సన్నటి మూలుగు వినిపించింది. ఒక్క అంగలో సావిట్లో కొచ్చి "ఏం కావాలి?" లాలనగా అడిగేడు.

యాభై ఏళ్ళ ముత్తయిదువు మంచాన్ని అంటిపెట్టుకుని ఉంది. నీరసంగా కళ్ళు విప్పి చూసింది. తిరిగి కళ్ళు మూసుకుంది. ఆరాటాన్ని అణుచుకుంటూ ఆమెకేసి చూశాడు. కట్టుకున్న ముతక చీర ఏరంగో తెలియటంలేదు. పసుపు కొమ్ములా సన్నగా ఉన్న ఆ ముత్తయిదువు మెడలో నల్లపూసలు, దాన్ని అంటిపెట్టుకుని పసుపుతాడు ఉన్నాయి. నయాపైసంత కుంకుమ బొట్టు మాత్రం నీరసమైన ఆ ముఖంలో గంభీరంగా కనపడుతోంది.

యాజి ఆమె కేసి చూడలేక తలతిప్పుకున్నాడు. ముప్పై ఏళ్ళుగా తనతో ఆమె భాగస్వామిగా సహప్రయాణం చేసింది. ఆమెనేవిధంగానూ తను సంతోషపెట్టలేకపోయాడు. తను ఎన్నుకున్న వృత్తి – మరే గృహవిషయాలు పట్టించుకోలేని పరిస్థితిలో ఉంచింది. ఆమెకు కష్టాల్ని కట్టబెట్టింది. తనలో తనే గొణుక్కున్నాడు యాజి. అతని దృష్టి గోడలకు తగిలించబడిన కిరీటాలు, దుస్తుల మీదకు మళ్ళింది. తను జీవితంతో అన్ని వేషాలు వేశాడు. అందరి మన్ననలు పొందేడు. కానీ భర్తగా తన వేషాన్ని తను సంతృప్తిగా నిర్వహించలేకపోయాడు. ఆమెకు అసంతృప్తినే కలిగించాడు. ఆమె మాత్రం ఇన్నేళ్ళుగా గృహిణిగా మెలిగింది తన్ని సహించింది.

పన్నెండో ఏట తొలిసారి తను వేషం వేశాడు. ఆనాటికే తండ్రి వెంకయ్య పగటి వేషాల్లో సుప్రసిద్ధుడు. తండ్రి వేదాలు, మంత్రాలు సర్వం నేర్చుకున్నవాడే అయితేనేం? మరే వృత్తిలేనట్లు పగటి వేషాలు వేయడమే వృత్తిగా స్వీకరించాడు.

తరచుగా తండ్రి అంటూండేవాడు. "నేను మంత్రాలు చదువుతూ కులవృత్తిలో పొట్టపోసుకోగలను. లేదా మూడు వీధులు చెంబెత్తితే సంసారం సాగిపోవచ్చు. ఐతే ఏ వృత్తి ఇవ్వలేని సంతృప్తి వేషాలు వేయడం కలిగిస్తుంది. సమాజంలో అన్యాయాలున్నాయి.

మూఢనమ్మకాలున్నాయి. నా వేషంతో వాటిని విమర్శిస్తాను. వాటి పట్ల ప్రజలకు విముఖత కలిగిస్తాను. సంఘ సంస్కర్తలు చేసే పని నా ధోరణిలో నేను చేస్తాను. నా హాస్యంతో విమర్శిస్తాను. ఎవరి ముక్కు మీద మసి వాళ్ళకి తెలియదు. మనం చెప్పాలి. అదే మన వృత్తి. " ఎన్నోసార్లు సగర్వంగా చెప్పేవాడు తండ్రి.

పన్నెండో ఏట తండ్రి వెనుక తను బయల్దేరాడు. అంతా గుంపుగా ఒక ఊరు చేరేవారు. తండ్రి వెళ్ళి ఆ ఊళ్ళో ఉన్న ప్రముఖుల్ని కల్సుకుని మర్నాడు నుంచి వేషాలు వేస్తామని తెలియజెప్పి వచ్చేవాడు.

మర్నాటి నుండి వేషాలు ఆరంభించేవారు. తండ్రి సోమయాజి వేషం వేస్తే, ఒక శిష్యుడు సోమదేవమ్మ వేషం వేసేవాడు. మిగిలిన వాళ్ళు శిష్యులు.

అంతా బయలుదేరి ఏ గృహస్తు దగ్గరకెళ్ళినా పరదేశి బ్రాహ్మణ కుటుంబం అనుకోవల్సిందే కానీ, పగటి వేషాలని గ్రహించలేకపోయేవారు. అంత రమ్యంగా వేష రచన ఉండేది. రాత్రి గ్యాస్ లైట్స్ ముందు వేషాలు వేయడం వేరు. పట్టపగలు వేషం వేసి, వేషం కానట్టు ప్రజలను భ్రమలో ముంచడం వేరు.

తండ్రి సోమయాజి వేషం వేసి సోమిదేవమ్మతో హాస్యరస ప్రధానంగా నడిపిన విసుర్లు విని, కొండు శ్రేష్టి నాలుగో వివాహ ప్రయత్నం విరమించుకున్నాడు. అలాగే గొల్లవాడి వేషంలో గొల్లవారికి నీతులు చెప్పేవారు ఏ వేషంలోనైనా ఏదో పరమార్థాన్ని సాధించేవారు.

పగటి వేషాల వెంకయ్యగా తండ్రి ఆంధ్రదేశంలో సుస్థిరమైన స్థానాన్ని సంపాదించుకున్నాడు. తండ్రి రాజు వేషం వేస్తే పిఠాపురం రాజావారు ఆ ఠీవికి దర్జాకి విస్తుపోయారు.

"రాజకుంటుంబాలకే తెలియని రాజసాన్ని, మీ హావభావాల్లో చూపారు" అంటూ ఉంగరాన్ని బహూకరించేరు పిఠాపురం రాజావారు.

తండ్రి తర్వాత అంత కీర్తిని తనూ ఆర్జించగలిగేడు. సోమయాజి, గొల్లవాడు, పోలీసు, పఠాన్, రాజు, ఇలా వరుసగా ముప్పయి రెండు వేషాలు వేసేవాడు. ఏ వేషానికి ఆ వేషమే. ఆఖరికి శారదా వేషంతో వేషాలు పూర్తి అయ్యేవి. ఆనాడు తను ఊళ్ళో ప్రముఖుల్ని కలిసేవాడు. తోచిన డబ్బు ఇచ్చి సంతృప్తిగా వాళ్ళు ఊరి చివరి వరకూ సాగనంపేవారు. మరో ఊరు, మరో వేషం. ఇవ్వగలిగి కూడా ఇవ్వనని మొండి వేషం వేసే వాళ్ళ దగ్గర తనువాళ్ళని నవ్వించి, ఒప్పించి - తాంబూలం తీసుకునేవాడు.

గత ఆలోచనల్లో ఉన్న యాజి పెదవులు సన్నగా విచ్చుకున్నాయి. పరుశురామ నాయుడుగారు గుర్తుకొచ్చారతనికి. తను ఆ ఊళ్ళో వేషాలు వేసినంత కాలం నోరు మెదపకుండా కూర్చున్నాడు. శారద వేషం వేసి, తాంబూలానికి వెళ్ళినరోజు, "నీ వేషం ఏదీ నన్ను భ్రమ పెట్టలేకపోయింది. నేనెందుకు తాంబూలం ఇవ్వాలి" అని ఎదురడిగేడు.

"మీ చేత శభాష్ అనిపించుకున్న రోజునే, ఈ తాంబూలానికి రెట్టింపు మీ దగ్గర తీసుకుంటాను" అని చెప్పి తను వెనక్కి తిరిగేడు.

వారం తర్వాత కోర్టు అమీనాగా, తను రంగప్రవేశం చేశాడు. నాయుడు తన వేషాన్ని గుర్తించలేదు. గజగజలాడేరు. అరగంట నాయుడ్ని ముప్పుతిప్పలు పెట్టి మూడు వందలు లంచం తీసుకుని, వేషం తీశాడు. నాయుడు ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయాడు.

లంచంగా తీసుకున్న మూడు వందలు అతని చేతిలో ఉంచి వెనక్కి తిరిగితే, వెంటపడి ఆ డబ్బు తను తాంబూలంగా తీసుకుంటే కానీ ఊరుకోలేదు. ఆ తర్వాత వరుసగా అన్ని వేషాలు తిరిగి వేయించుకుని ఆనందించేడు.

అర్థనారీశ్వరుని వేషం తనెన్నో వందలసార్లు ధరించేడు? పెద్దాపురం దివాన్ ఆ వేషానికి మెచ్చి - ఈ రంగుల మేడలో ఆశ్రయాన్ని కల్పించేడు.

కాలం మారిపోయింది. కళాస్వరూపాలు మారిపోయాయి. తమ పగటి వేషాలు చేసే పనని నాటకాలు, చలన చిత్రాలు నిర్వహిస్తున్నాయి. ఒడ్డుకి ఉత్సాహంగా చేరిన కెరటం సముద్రంలో తిరిగి కల్సిపోతుంది. ఆ తర్వాత మరో కెరటం - జీవితం అంతే. జీవనంతో ముడిపడిన కళా అంతే.

కళలు రూపం మారేయి. తన సంసారం పరిస్థితి మారిపోయింది. పెద్దకొడుకుని, గంటకో ఊరు తిరిగే తను చక్కదిద్దలేక పోయాడు. దారి తప్పిన కొడుకు తనదారి వెతుక్కుంటూ ఇల్లు వదిలిపోయాడు. ఉన్న చిన్నాడు - నోట్లో నాలుక లేని వాడయ్యేడు. ఇన్నేళ్ళూ తనతో కష్టాల్ని, సుఖాల్ని, బరువును, బాధ్యతల్ని పంచుకున్న మనిషి, భార్య మంచమెక్కింది.

తను అన్నివేషాలూ ధరించాడు. అందరి మెప్పూ పొందాడు. ఐతే నేం గృహస్తుగా తన వేషాన్ని సక్రమంగా నిర్వహించలేకపోయాడు. ఈ పుణ్యమూర్తికి భర్తగా, తను ఘోరంగా విఫలమయ్యాడు.

యాజి ఆలోచనలు భంగపరుస్తూ పార్వతమ్మ మంచం మీద మెల్లగా కదిలింది. ఆరాటంగా వంగి "ఏంకావాలి పార్వతీ?" మెల్లిగా అడిగేడు. యాజి, అతని మాటకి అతని మనసే మూలిగింది. 'జీవితం అంతా ఆమెకేం ఇవ్వగలిగేవు?ఇప్పుడివ్వటానికి' అంది మనసు.

ఆమె పెదవులు కదిలేయి. బలహీనంగా, పెదవుల మధ్య నుంచి మాట విడిరావటం లేదు. ఆమె స్థితి చూసి యాజి ఎండుటాకులా వణికిపోయాడు. కొంచెం కంగారు పడ్డాడు.

యాజి నరనరాల్లోంచి ఎగదన్నుకొచ్చింది దుఃఖం. మగతగా తననే చూస్తున్న పార్వతమ్మని చూడగానే చేతులు వణికేయి. ఏదో తరుముకొస్తున్నట్టు భయంతో వణికిపోయాడు. భార్య చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని.

"భయం లేదు పార్వతీ అబ్బాయి వెళ్ళేడుగా. డాక్టర్ని తెస్తాడు. వర్షం కదా! " వచ్చే మాటలు దారం తెగిన పువ్వుల్లా రాలి పడుతున్నాయి. ఆమె పెదవులు విరక్తిగా విచ్చుకున్నట్లు తోచింది యాజికి.

ఈ వర్షంలో డాక్టర్ రాడు. ఫీజివ్వలేని ఓ పగటి వేషగాడి ఇంటికి, ఈ వాతావరణంలో రాడు. ఇన్ని వేషాలు వేసిన తను అబద్ధం అందంగా చెప్పలేకపోతున్నాడు. భార్యను నమ్మించలేకపోతున్నాడు.

అందుకే ఆమె నిరాసక్తగా నవ్వింది.

యాజి తలొంచుకున్నాడు. గుండెల్లో మండుతున్న అగ్నిపర్వతం బయట పడేయాలి. ఇన్నేళ్ళ సహచర్యంలో అన్నీ పంచుకుందామె. తన ఆఖరి బాధను, ఆమెకి చెప్పాలి.

ఇదే ఆఖరి బాధనా? ఏమో? ఆమెకి చెప్పుకోవాలి. తలొంచుకుని, ఆలోచనలోంచి తేరుకుని తనకు తనే ఒప్పుకుంటున్నట్లు యాజి మెల్లిగా అన్నాడు.

"పార్వతీ నాతో ఇన్నేళ్ళ నీ జీవితాన్ని పంచుకున్నావు. నేను అసమర్ధుణ్ణి. నిన్ను ఏమీ సుఖపెట్టలేదు. నేను కీర్తికోసం సంప్రదాయం కోసం పరుగులెత్తి కళకోసం నిన్ను ముళ్ళబాటలో వదిలేశాను. నీకు కడుపుకి ఆకలి. మనసుకి వేదన మిగిల్చేను... "

యాజి మాటలు పూర్తికాలేదు. వణుకుతున్న ఆమె చేతులు యాజి పెదవుల కడ్డు పడ్డాయి. టక్కున తలెత్తాడు.

లోతుకు పోయిన ఆమె కళ్ళలో నిండుగా నీళ్ళున్నాయి. గుండెలు ఎగిసి పడుతున్నయి. చేతులు వణుకుతున్నాయి. కంటితో దగ్గరగా రమ్మన్నట్టు సైగచేసిందామె. కంటిలోపాప ఏదో అగాధాల్లోకి చేరిపోతున్నట్టు ఊగిసలాడుతోంది. గాలిలో దీపంలా ఊగుతోంది. ఆమె ఏదో చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తోంది.

యాజి ఆమె మీదకి వంగాడు. ఆమె ఏదో అంటోంది. అతి బలహీనంగా పెదవులు కదిలాయి. పెదవుల కదలిక యాజి చెవిని చేరింది. యాజి నిశ్చేష్టుడయ్యాడు. "ఏమిటి? ఏమిటి పార్వతి అనేది" - తను సరిగ్గా విన్నాడా? అనుమానంతో భార్యకేసి చూశాడు. ఆమె కన్నీళ్ళతో తల ఊపింది.

ఎక్కడో మెరపు మెరిసింది. యాజి మహావేదాంతిలా చావు బతుకుల మధ్య ఊగిసలాడుతున్న భార్య మంచం పక్కన కూర్చున్నాడు. చకచకా సగభాగం పరమేశ్వరుడవుతున్నాడు. సగభాగం గౌరీ దేవిగా రూపు దిద్దుకుంటున్నాడు. మనసులో ఆలోచనలు సుడులు తిరుగుతున్నాయి.

ఇదా ఆమె కడపటి కోరిక? అర్ధనారీశ్వరుడుగా ఆంధ్రదేశమంతా తను తిరిగాడు. కానీ ఏ నాడు తన భార్య మనసులో తన వేషం మీద ఉన్న మక్కువ గ్రహించలేకపోయాడు. ఇన్నేళ్ళ సహచర్యంతో భార్య మనసులో కళల పట్ల ఇంతటి ఆదరణ ఉందని తమ గ్రహించలేక పోయేడు. తను చేసే వృత్తి మీద భార్యకింతటి మమకారం ఉందని ఊహించలేకపోయాడు.

ఇన్నేళ్ళుగా... ఆమె మనసులో దాచుకున్న కోరిక ఇదా? తనని అర్ధ నారీశ్వరుడుగా చూడాలనేది తన భార్య కడపటి కోరికా?

తన భార్య మనసులో ఏవుందో గ్రహించలేని తను అర్ధనారీశ్వరుని వేషానికి అర్హుడా? లేదు. తనెన్నడు కాలేడు.

వెలవెలబోయే రంగులు పూసుకోవడం మినహాయించి తను ఆదిశంకరుడు కాలేడు. భార్యకు సగం శరీరం, మనసు పంచి ఇచ్చిన పార్వతి పతి కాలేడు. అలంకరణ పూర్తి అయ్యింది. అర్ధనారీశ్వరుడు అవతరించేడు. ఆమూల చీకటి గదిలో పార్వతమ్మ చూపు నిలిపి చూస్తోంది. లోకంలో భార్యా భర్తల స్థానాన్ని రూపుదిద్ది చెప్పిన ఆదిదంపతులు అవతరించేరు.

శంఖం నోటికి ఆనించి ఊదేడు. ఆమె చేతులు జోడించింది. మెల్లిగా లేచింది.కంటి నిండుగా ఆ రూపాన్ని చూస్తోంది.చూస్తూనే తూలింది. ఒక్క ఉదుటున యాజి ఆమె దగ్గిరకు చేరి ఆమెను పొదివి పట్టుకున్నాడు, ఆ అర్ధనారీశ్వరుని గుండెమీద పార్వతమ్మ ఒదిగిపోయింది. అలాగే గౌరి రూపం మీద పార్వతమ్మ తలవాల్చేసింది. అలౌకికమైన స్థితిలో అరనిమిషం పాటు ఊగిసలాడిన యాజి తేరుకున్నాడు.

పార్వతి చేతులు, పాములా యాజి మెడను పట్టుకుని అలాగే ఉండిపోయాయి.

అన్నేళ్ళ సహస్రప్రయాణంలో ఆమె పొందిన ఆనందానికి సంకేతంగా ఆమె చేతులు అలా బిగుసుకునే ఉండిపోయాయి.

Click here to share your comments on this story.